

Izkoriščani farmerski najemniki seznanili Washington z razmerami

Več treh AAA prišlo pred senatorje s poročili o svoji revščini in terorju plantažnikov na jugu in jugozapadu. Strašna slika bede in zlorabe belokožnih in črnokožnih farmskih delavcev na velikih plantažah. Režeži se ne morejo organizirati in nikomur ne smejo položiti pritožb. Dva progresivna senatorja sta poslala deputacijo

Washington. — (FP) — Ko bo teden po "pohodu" bo farmerjev v Washington, so demonstrirali svojo zagnanost z vladnim poljedeljskim programom AAA, se zdeli in tudi plebejski rezultat tega programa razmerah med revnim proletariatom na jugu. "Pohod" sicer ni bil tako hladen kakor prejšnji teden, ko so plantažniki in družbosposelniki pripeljali v Washington v Pulmanovih vozovih in kraljali tudi na zunanji svet. Prvič je bil veliko več, ker ga je tvorila le deputacija Southern Tenant Farmers' Union in Sharecroppers' Union, ki je bil popoln kontrast med misijo prve in misijo druge deputacije.

Deputacija je prišla v Washington predvsem z namenom, da nameni postavljati in v vladne uradnike z razmerah kmetov, ki živijo najmanj 80% v prebivalstva na jugu. Našla sta jo senatorja Wolcott iz Wisconsin in Hiram Bingham iz Washingtona, kongresnik Marcantonio iz New Yorka.

Povest, s katero je prišla deputacija, je bila zelo žalostna in faktska. Stradanje, terorja in diskriminacije. Prišli so belokožni kmeti iz Arkansasa, Missisipi in Alabame, toda povest je bila enaka. Nobene razlike med razmerami med najemniki farmskih, najemniki ali druge države, tem bolj ali belokožni.

Deputacija je prišla v Washington predvsem z namenom, da nameni postavljati in v vladne uradnike z razmerah kmetov, ki živijo najmanj 80% v prebivalstva na jugu. Našla sta jo senatorja Wolcott iz Wisconsin in Hiram Bingham iz Washingtona, kongresnik Marcantonio iz New Yorka.

Povest, s katero je prišla deputacija, je bila zelo žalostna in faktska. Stradanje, terorja in diskriminacije. Prišli so belokožni kmeti iz Arkansasa, Missisipi in Alabame, toda povest je bila enaka. Nobene razlike med razmerami med najemniki farmskih, najemniki ali druge države, tem bolj ali belokožni.

Deputacija je prišla v Washington predvsem z namenom, da nameni postavljati in v vladne uradnike z razmerah kmetov, ki živijo najmanj 80% v prebivalstva na jugu. Našla sta jo senatorja Wolcott iz Wisconsin in Hiram Bingham iz Washingtona, kongresnik Marcantonio iz New Yorka.

Povest, s katero je prišla deputacija, je bila zelo žalostna in faktska. Stradanje, terorja in diskriminacije. Prišli so belokožni kmeti iz Arkansasa, Missisipi in Alabame, toda povest je bila enaka. Nobene razlike med razmerami med najemniki farmskih, najemniki ali druge države, tem bolj ali belokožni.

Deputacija je prišla v Washington predvsem z namenom, da nameni postavljati in v vladne uradnike z razmerah kmetov, ki živijo najmanj 80% v prebivalstva na jugu. Našla sta jo senatorja Wolcott iz Wisconsin in Hiram Bingham iz Washingtona, kongresnik Marcantonio iz New Yorka.

Povest, s katero je prišla deputacija, je bila zelo žalostna in faktska. Stradanje, terorja in diskriminacije. Prišli so belokožni kmeti iz Arkansasa, Missisipi in Alabame, toda povest je bila enaka. Nobene razlike med razmerami med najemniki farmskih, najemniki ali druge države, tem bolj ali belokožni.

Domače vesti

Novice iz Minnesote

Eveleth, Minn.—Tu je umrl 18-letni sin Jos. Steblaja. — V Hibbingu se je obesil Mike Uzelac. — Ely, Minn. Dne 22. maja sta se tu ponesrečila dva Dejakova sinova pri avtni nezgodi; upanje je, da kmalu okrevata. — Chiuholm: Mrs. Zobec, članica SNPJ, je bila obveščena o smrti Terazije Zobec v Danih pri Ribnici. Pokojnica, ki je bila stara 75 let, je bila mati njenega pokojnega moža. V Ameriki zapušta še dva sinova.

Mlad rojak obsojen

Croweburg, Kans. — Anton Žetko, star 22 let, je bil zadnji teden obsojen v zapor do treh let zaradi uboja nekega domačina. Zločin je bil izvršen lansko leto v prepripi s pijanci. Njegov oče, ki ne živi več, je bil doma od Leskovca na Dolenjskem.

Dva grobova v Clevelandu

Cleveland. — Jos. Terbižanu je umrla osemletna hčerka Eileen za pljučnico. Bila je članica mladinskega oddelka pri društvu 126 SNPJ. — V bolnišnici je umrla Terezija Hribar, stara 63 let in doma iz Gornjega Turinja pri Kamniku. Bila je sestrična župnika Hribarja v Collinwoodu in njegova gospodinja 36 let.

Še ena avtna nesreča

Sharon, Pa. — Frances Cimperman je bila težko pobita, ko jo je pred nekaj dnevi podrl avtomobil. Zena se je vračala iz bolnišnice, v kateri leži njena hčerka, ko se ji je zgodila nesreča.

Svedska slavi 500-letnico demokracije

Stockholm, 27. maja. — Svedska, ki je za Anglijo in Islandijo najstarejša parlamentarna in demokratična država na svetu, praznuje ta teden petstoletnico svoje demokracije. Središče slavnosti je majhno mesto Arboga, kjer se leta 1435 rodila reprezentativna vlada pod vodstvom Engelbrekta, voditelja kmetijske vstaje.

Nov izum za zdravljenje ženskih bolezni

New York, 27. maja. — Dr. William Bierman in dr. Edward Horowitz poročata v glasilu Ameriške zdravniške zveze o izumu električne priprave, ki dela umetno vročico, ki umori bacile, kateri povzročajo razne trebušne bolezni pri ženskah. Poskusi, katerim se je podvrilo 23 žensk, so bili uspešni. Ženske, ki so boleale za težko boleznijo in na kateri trpi na tisoče žensk, so ozdravile.

Socializacija britske bombažne industrije

Angleške delavske uniije objavile zadevni načrt

London, 27. maja. — Eksekutivni svet Britskega kongresa strokovnih uniij je prišel na dan z načrtom glede socializacije bombažne industrije, kar bo omogočilo, da bo Velika Britanija lahko pobijala japonsko kompeticijo na bombažnih tržiščih v Indiji in na Kitajskem. Eksekutivni svet je objavil načrt v posebni knjižici, v kateri pojasnjuje, kako naj bombažna industrija preide iz privatnih rok pod vladno lastništvo v interesu javnosti.

Parlament naj s posebnim zakonom ustanovi britsko bombažno korporacijo, kateri naj se poveri popolna kontrola nad izdelovanjem, pošiljanjem in trženjem bombažnih produktov. Nad uvozom bombažnega materiala naj bi imel še nadalje kontrolo liverpoolski trg, finančno kontrolo pa naj bi prevzela vlada.

Eksekutiva insistira, da je za veliko depresijo v Lancashiru, v središču bombažne industrije, odgovorna ostra notranja konkurenca. Ta konkurenca onemogoča sklenitev dogovora, ki naj bi rezultiral v koordinaciji vseh branž bombažne industrije.

O načrtu socializiranja bombažne industrije bo razpravljala tudi delavska stranka na svoji jesenski konferenci. Vse kaže, da bo to vprašanje igralo veliko vlogo v prihodnji volilni kampanji.

THOMAS BO NASTOPI PROTI LONGU V LOUISIANI

New Orleans, La. — Norman Thomas bo prihodnjega septembra prišel z obširno kampanjo v Louisiani proti njenemu diktatorju Longu, ker ga smatra za najnevarnejšo fašistično osebnost v Ameriki. Deflatiral bo njegove predsedniške aspiracije in njegovo "share the wealth" gibanje, ki bazira na ignoranci. Thomasa bo na tej kampanji spremljala karavana delavskih voditeljev z juga, ki bo opremljena z zvočnim trukom. Kampanjo bo zaključil v mestnem avditoriju New Orleansa, kjer bo njegov govor oddajal po radijskem omrežju.

On smatra njegovo "share the wealth" gibanje prej za delitev revščine kakor pa bogastva. Pravi, da niti Long ni tako ignoranten, da bi verjel v svoj program, ki je sestavljen iz navidezno radikalnih obljub, v resnici pa iz ekonomskih kontradikcij. Če bi bil Long res na strani izkoriščanih mas, bi deloval za izboljšanje žalostnega položaja najemniških farmerjev v Louisiani in Arkansasu, kjer je izkoriščanje največje. Ampak ti ljudje zastoj apelirajo nanj.

NASILJA V STAVKAH CLEVELANDSKIH DELAVCEV

Zupan Davis obdolžen, da daje potuho stavkarjem

FEDERALNO POSREDOVANJE

Cleveland, O., 27. maja. — Industrijski magnatje se jeze nad županom Davisom, ker njegova policija ne nastopa dovolj odločno proti delavcem, ki so zastavkali v več tovarnah. Očitajo mu, da se boji zamere pri voditeljih clevelandskih uniij, s katerimi ima politične zveze in kateri so mu pomagali, da je bil že četrtič izvoljen za župana.

Okrog 10,000 delavcev je zavojevanih v stavkah, ki so izbruhle pri White Motor Co., Industrial Rayon Corp., Addressograph-Multigraph Corp., National Carbon Co. in Electric Vacuum Cleaner Co. Stavke v Clevelandu, kjer so delavci dobro organizirani, so postale nekaj običajnega, odkar je zakon obnove vstopil v veljavo. Skoro vse so nasilne, ker je po izjavi magnatov policija brez moči proti piketom, ki oblegajo tovarne. Nekatere kompanije so dobile na sodišču injunkcije proti piketiranju, ki pa jih policija neče ali ne more izvajati. Neki policijski kapetan se je pritožil, ker je dobil ukor, ko je poslal četo policije proti stavkarjem, ki so piketirali neko tovarno.

Industrial Rayon korporacija je obdolžila unijske voditelje, da so importirali pretepače od zunaj, ki ustrahujejo delavce, ki bi se radi vrnili na delo. Stavka pri tej korporaciji je izbruhnila pred enim tednom in se vrši v znamenju nasilja. Pri piketiranju tovarne pomagajo stavkarjem člani raznih clevelandskih uniij.

V to stavko je sedaj posegla federalna vlada, ki je poslala svojega posredovalca John Connorsa v Cleveland, da poravnava konflikt. White Motor Co., Addressograph Co. in National Carbons Co. so morale zapreti tovarne zaradi stavke in naznanile, da ne bodo obnovile obrata, dokler se situacija ne izčisti.

Demonstracije proti Goeringu v Bolgariji

Sofija, 27. maja. — General Hermann Wilhelm Goering, nemški letalski minister in fašistični vodja je bil večeraj pozdravljen s komunističnimi demonstracijami, ko je dospel v letalom iz Budimpešte v Sofijo. Policija je ustavila sovražne klice s strel v zrak in z aretiranjem množice demonstrantov.

Upori, eksekucije v italijanski vojski

Italijani se upirajo vojnim v Afriki

Zeneva, 27. maja. — Iz podzemskih virov v Italiji so dospeli v Zenevo vesti o uporih v italijanski armadi, eksekucijah upornikov in aretacijah na debelo, kar je dokaz, da Mussolinijeve pustolovščine v Abesiniji niso tako popularne v Italiji kakor jih skuša pokazati Mussolinijeva propaganda v inozemstvu.

Poročila o uporih v italijanski armadi prihajajo že dalj časa iz krogov italijanskih protifašističnih begunov v Parizu, toda teh poročil ni bilo mogoče potrditi in italijanski konzuli jih kratkoma zavračajo kot "propagandno". Toda najnovejše vesti o eksekucijah upornih vojakov v italijanski armadi bo težko zanikati, kajti prinesli so jih v Zenevo nevtralni inozemski diplomatje, ki so se mudili v Italiji zadnje tedne. Ti diplomatje tudi poročajo, da so ekonomske razmere v Italiji silno slabe in abesinska kampanja je pri ljudstvu zelo neprijetna.

Zeneva, 27. maja. — Svet Lige narodov je zaključil svojo redno 86. sejo v soboto v trdni veri, da je italijansko-abesinska vojna odvrnjena. Ligin krog dajejo velik kredit angleškemu diplomatu Edenu in francoskemu zunanjemu ministru Lavalu, ki sta pridobila Mussolinija, da je sprejel arbitražo v svojem sporu z Abesinijo.

Svet Lige narodov se tudi hvali, da je korenito likvidiral spor med Jugoslavijo in Ogrsko, ki je izviral iz umora kralja Aleksandra v Marsellesu v zadnjem oktobru. Madžarska vlada se je obvezala, da strogo nastopi proti teroristom in Jugoslavija se je s tem zadovoljila.

Abesinija se mora ukloniti Mussoliniju

Nadaljnje italijanske čete odrinile v vzhodno Afriko

Rim, 27. maja. — Italijanski uradni krogi smatrajo Mussolinijev govor, ki ga je imel v poslanski zbornici, za jasno znamenje, da ne bo odnehal v svoji kampanji proti Abesiniji, ako ne bo Liga narodov pristala na izredne koncesije.

Kmalu po Mussolinijevem govoru je bila objavljena odredba glede mobilizacije 20,000 vojakov in častnikov letnika 1912. Vsi bodo poslani v koncentracijska taborišča, kjer bodo čakali nadaljnjih povelj.

Zenevski poročevalci Mussolinijevega lista "Popolo d'Italia" je v večerajnjem uvodniku naglašal, "da ima Italija popolno pravico, da raztegne svoj vpliv in civilizacijsko misijo na nazadnjaške in desorganizirane države afriškega kontinenta."

Mussolini in njegov zunanji urad očividno čakata na odmev diktatorjevega govora iz Londona in Pariza. Ta odmev bo vsekakor pokazal, ali je prijateljstvo Anglije in Francije napram Italiji iskreno ali navidežno. Mussolini je v svojem govoru poudaril, da Italija ne bo omejevala akcije samo na zaščito Brennerskega prelaza, ker je Avstrija prav tako problem za druge države kakor za Italijo.

Napolj, Italija, 27. maja. — Sinoči je odrinil proti Afriki parnik "Conte Biancamano" z velikim tovorom vojnega materiala in dva tisoč vojakov.

Berlin, 27. maja. — Nacijski krogi so navdušeno pozdravili Mussolinijevo izjavo, da bo Nemčija povabljena na konferenco podonavskih držav in da bo informirana o vseh pripravah za to konferenco.

SENATORJI POSVARJENI PRED LETALSKOSTAVKO

Unije zahtevajo vključitev letalske industrije v transportni zakon

PRAVILNIK JE FARSA

Washington. — (FP) — Senatni odsek za meddržavno trgovino je od zastopnikov raznih uniij prejel svarilo pred možnostjo stavke v letalski industriji radi stalno poslabšajočih se delovnih razmer.

Pred ta odsek so te dni prišli zastopniki štirih uniij in legislativni agent Ameriške delavske federacije S. E. Meadows, ki so zagovarjali sprejetje Blackovega amendmanta, po katerem bi prišli vsi delavci v letalski industriji pod železničarski delavski zakon, ki daje delavcem pravico do organizacije, prepoveduje, oziroma onemogoča kompanijske unije in določa proceduro za izravnavanje sporov.

Zastopnik uniije strojnikov je pripovedoval o odsolovitvah letalskih mehanikov radi unijskih aktivnosti in raznih rafiniranih diskriminacij. Brez organizacije delavci nimajo nobene protekcije, pritožbe in nezadovoljnost v zvezi s plačami in priganjavitvami se nabirajo in končno zna vse skupaj privedi do izbruhov stavke.

Pravilnik, ki je imel zvišati uposlenost, je faktično brez pomena. Plače se nižajo in tudi število mehanikov, čeprav je letalska industrija v stalni ekspanziji. In kljub temu, da je letalska industrija lansko leto naredila nad 27 milijonov več milijonov v pol na tri milijone in pol funtov, se je število mehanikov znižalo za 2320 leta 1933 na 2201 lansko leto. Povprečna mesečna plača je bila 1932 \$165, 1933 \$144 in 1934 \$137 — več dela, manj delavcev, nižje plače.

Isto je s piloti. Leta 1933 jih je bilo v aktivni službi 643, lansko leto pa 40 manj, čeprav se je število aeroplanov zvišalo.

Blackov amendment železničarskega delavskega zakona podpirajo tudi železničarske unije. Proti njemu ni nastopila nobena priča.

Državna federacija proti Rooseveltovim plačam

Salisbury, Md. — Konvencija državne delavske federacije je obsodila Rooseveltove relifne plače in lestvico nazvala za "perpetuacijo revščine". Sklenila je organizirati relifne delavce in jih pridružiti zvezi brezposelnih. Razpravljala je tudi o delavski stranki in nevarnosti fašizma. Resolucijo za proslavo Prvega maja je zavrgla.

Sestra Dollfussova morilca skočila v Donavo

Dunaj, 27. maja. — Leopoldina Humes, sestra Otona Planette, ki je bil lani obesen zaradi umora kancelarja Dollfussa, je večeraj skočila v Donavo in utonila. Vzrok so menda "družinske razmere".

Mussolinijevo naznanilo je v soglasju z nedavno Hitlerjevo izjavo, v kateri je naglašal, da se Nemčija ne bo udeležila nobene evropske konference, če ne bo povabljena, da sodeluje pri sestavljanju programa od začetka.

Mahatma Gandhi je bil navdušeno sprejet, ko je dospel na vsehindusko konferenco, ki se je vršila v Indoru, Indija.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodnina: za Društvo (drava (taven Chicago) in Kanada \$6.00 na leto, \$2.00 za pol leta, \$1.00 za štiri leta; za Chicago in Cincero \$7.50 za celo leto, \$2.75 za pol leta; za Innespotev \$9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cincero \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

One column per page—Rokopisni dopisi in nenarodnih članov se ne vračajo. Rokopisni literarni vsebine (štice, povesti, drame, pesmi itd.) se vračajo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov za vse, kar ima stik s letnikom: **PROSVETA**, 2657-58 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Hearst potvarja Goldmannovo

Emma Goldmann je znana zadnjih 35 let kot anarhistka. Spominjamo se 30 let nazaj, ko jo je ameriško kapitalistično časopisje, vključevši Hearstovo trobila, nazivalo anarhistično duhovnico, kadar je ta fanatična ruska židovka, ki je bila takrat še mlada, izzvala kakšno afero. Ko je leta 1901 poljski anarhist Colgoš umoril predsednika McKinleyja, je Hearst potrošil \$20,000 samo zato, da bi spravil Goldmannovo v zvezo s Colgošem in na električni stol.

Zadnje dni smo pa s prisrečnejem opazili, da je anarhistka Goldmannova postala "sotrudnica" Hearstovih listov. V uvodu cele vrste člankov je Hearstov urednik izjavil, da je Emma Goldmann kot navdušena komunistka šla iz Amerike v Rusijo leta 1919, a je kmalu spoznala "svojo veliko prevaro" in zdaj je prav tako navdušena sovražnica sovjetov in ruskega komunizma. Nato Emma opisuje svoje doživljanje v Rusiji in strastno napada sovjetski sistem od najnižje do najvišje enote.

Fakt je, da Goldmannova ni bila nikdar komunistka. Odkar je znana v javnosti, je bila anarhistka in to je še danes ter ostane do smrti. Emma veruje v svoj anarhistični komunizem, ki se pa v teoriji razlikuje ko noč pa dan od boljševeškega in ruski boljševeški sovražijo ta njen komunizem prav tako kakor kapitalizem. Drugi fakt je, da je bila Goldmannova deportirana iz Amerike v Rusijo, njeno rojstno domovino, zaradi njenih protivonjnih aktivnosti. Ni šla tja prostovoljno, temveč je morala iti! Brško je prišla v Rusijo, se je takoj sprla z boljševeški, ki ne marajo anarhistov v svoji sredi in kmalu so jo izgnali iz Rusije, nakar se vsa povojna leta potepa po Skandinaviji, Angliji in Kanadi.

Goldmannova je pred nekaj meseci objavila v nekem ameriškem magazinu daljši spis, v katerem je orisala razliko med boljševeškim in anarhističnim komunizmom. Ta njen spis je Hearst pograbil za svojo propagando proti ruskim komunistom. Kaj je Hearst naredil? Ponatisnil je le ono poglavje, v katerem Goldmannova opisuje in kritizira boljševeške razmere v Rusiji, vse ostalo je pa enostavno — izpustil. Prav nič ga ni bilo sram, da je na ta način, demagoški, izrabil in potvoril delo razvpite anarhistke, katero je hotel nekoč spraviti na električni stol!

To je le ponoven dokaz, ki kaže, česa in kako se poslužujejo ameriški burbonci, največji reaktionarji, v svojih fašističnih kampanjah.

Kritika sovjetskega sistema in boljševeške politike je potrebna, kajti ni vse zlato, kar se svetli v Rusiji. Sovjetska Rusija je komaj še embrio ali zarodek tega, kar pride, če ostane nemoteno v svojem razvoju; danes je še v procesu vrenja in prelivanja. Stranka, ki vrši diktaturo v Rusiji, se sicer imenuje komunistična, ampak dejansko ni tamkaj se najmanjšega duha ne sluha o kakem komunizmu in še manj o kakem socializmu. V resnici je boljševeško eksperimentiranje v Rusiji velika nesreča za socialistično gibanje v vseh ostalih deželah, ker reaktionarji a la Hearst izrabljajo napake boljševeškov in kažejo nanje kot na "dovršeni socializem" ter hočejo s tem diskreditirati prave socialistične ideje.

Toda mi vidimo veliko razliko med stvarno in pošteno kritiko, ki gre za tem, da se Rusija čim prej iznebi svoje grobe diktature in krene na pot prave demokracije in socializma—in pa med demagoško kritiko, katera na vse pretege laže in zavija z namenom, da ubije ne samo komunistično, temveč tudi socialistično in vsako drugo radikalno gibanje v tej deželi. Teh burbonskih "kritikov" ne briga Rusija in še manj jih briga, kako živi ruski delavec in kmet. Ruski delavec in kmet sta gladovala in trpela pod carji veliko bolj kakor gladujeta in trpita danes, toda nihče v Ameriki — razen onih, ki so simpatizirali s takratnimi ruskimi revolucionarji — ni protestiral zaradi tega; nihče se ni zmenil za ruske reveže.

Tudi danes se nihče ne zveni v burbonskih in polfašističnih krogih. Tudi Amerika je danes polna revežev, a kdo med burbonci se zmejni zanje? Krik o revščini v Rusiji je preračunljiva hinavščina, katere namen je, da burbonska svojati ubije vsako pošteno in potrebno gibanje v Ameriki za trajno odpravo krize in revščine v Ameriki. Niti malo jim ni do tega, da bi izboljšali razmere v Rusiji in pomagali ruskemu delavcu do prave demokracije. Se v peti ne mislijo na to! Kar hočejo, je teror in strah, da ameriško delavstvo ostane večer predmet najpogubnejšega izkoriščanja. Ameriško delavstvo mora biti slepo in gluho za ves svet, samo na njih mora gledati!

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke

Vesti iz vzhodnega Ohia

Bridgeport, O. — Dne 18. maja smo se odpeljali v bližnje naselbino Maynard, kjer smo za društvo št. 275 SNPJ uprizorili tri enodejanke — Hans Von Smash, Listen, Louis in Luka in Jaka. Poročano je že bilo, da to društvo že 12 let ni imelo nobene priredbe, vsled česar jim je bilo precej težko.

Dvorana, kjer se je ta zabava vršila, nima preveč pripravne odra za igre, toda smo naredili, kar je bilo v naši moči. Če bi bil oder bolj prikladen, bi bilo gotovo še bolje. Tudi bar ni bil preveč pripraven. Dvorana pa je bila polna, ker so prišli na priredbo rojaki iz Glencoe, Neffsa, Ramseyja in Bridgeporta. Upam, da smo Maynardčane zadovoljili. Nazaj grede smo se ustavili pri soprobru Josephu Skofu na Bartonu, kjer sta njegova sinova igrala na harmoniko, mi smo se seveda pa vrtili. Domov smo prišli v zgodnjih jutranjih urah v nedeljo.

Kot vidim iz poročil, so že skoraj vse federacije SNPJ pristopile v Prosvetno matice. Isto je storilo tudi več društev. Tako je prav.

Dne 14. maja je v tukajšnji češki dvorani govoril češki konzul in predvajal slike o lanski delavski olimpiadi v Pragi. Lepo je bilo videti nastope velike množice delavskih sportnikov — 15,000 delavskih sokolov in 10,000 delavskih sokolov. Nič se niso brigali, ko so telovadili in dežju in poklekovali v blato.

Konec aprila sta v tukajšnji srednji šoli naredili časten izpit v tipkanju Margaret Snoy in Vera Hribernik, obe hčerki slovenskih staršev. Dobili sta prvo in drugo nagrado, miss Snoy zlat znak kot prvo nagrado in miss Hribernik srebrni znak kot drugo nagrado.

Kar se tiče dela v premogovnikih, se je zadnje čase za spoznanje izboljšalo. Menda vsled tega, ker zna po 16. junijem priti do generalne stavke na polju mehkega premoga. 23. maja je tukajšnje časopisje prineslo vest o splošni stavki na prvi strani, ker je prišlo do preloma med zastopniki rudarjev in operatorjev. Za tukajšnje rudarje, ki že 16 mesecev niso skoro nič delali, je to slaba vest. Upajmo, da pride do nove pogodbe pred 16. junijem.

Vsa društva in klubi Prosvetne matice v tem okrožju naj vzamejo na znanje vest, da se bo prihodnja konferenca, ki bo združena s piknikom in proslavo 30 letnica Proletarca, vršila 23. junija in ne 30. junija kakor je bilo prvotno določeno. V programu ne bo nobene spremembe. Vzrok za to premostitev je, ker je bil pikniški prostor že prej oddan društvu Eagle in nam ni drugega kazalo kakor spremeniti datum na 23. junija.

Opozarja se vsa društva in klube, da to upoštevajo in delujejo, da bo proslava čim večja. Program bomo pozneje objavili, omenim pa naj, da bomo skušali dobiti slovenskega govornika. Torej ne prezrite tega naznanila.

Joseph Snoy (13).

Barbertonske novice

Barberton, O. — Z delom gre tukaj bolj slabo. Najbolje obratuje tovarna Pittsburgh Plate Glass Co., kjer je precej Slovencev uposlenih. V tej tovarni je prav dobro organizirana delavska unija. Zasluga gre voditeljem, ki se tako hlabro borijo za delavske pravice, in delavcem, ki so aktivni in se zavedajo svojih delavskih dolžnosti. Ko bi se delavci zavedali po vsej Ameriki tako kakor se v tej tovarni, bi ne bilo takega izkoriščanja po kapitalistih.

Ako se delavstvo ne bo organiziralo in si samo pomagalo, bo za nas jo in gorje. Delali bomo ko živina, in to za majhno plačo. Delali bodo le mladi, nas starejše in izgarane bodo pa vrgli iz tovarn brez vseh prihrankov. Mladih ljudi imajo kapitalisti že zdaj dovolj, da jih postavijo na naša mesta, nas pa vržejo na cesto. Vidia

rojak, delavec: to te čaka, ako ne boš imel korajže in si sam pomagal ter si priboril, kar ti po vsej pravici pripada.

Prav sedaj, ko pišem ta dopis, sem prejela vest, da je umrla mlada žena Angela Žagar. Kar verjeti ne moram, da more biti usoda tako kruta in vzeti življenje tako korajžni in življenjapolni ženi kakor je bila ona. Kjerkoli si jo srečal, se ti je tako veselo nasmejala kakor bi bil vse svet njen. In sedaj leži bleda, nema na mrtvaškem odru — ne sliši bolestejnega joka svojih otrok in moža, ki je izgubil najdražji zaklad na svetu.

Angela Žagar je umrla v tukajšnji bolnišnici 16. maja za ponesrečeno operacijo. Stara je bila 35 let in doma iz Krvave peči, fara Rop pri Velikih Laščah. V Ameriko je prišla pred 14 leti. Tu zapuša moža Antona, dva sinčka in dva brata, Matijeta in Jožeta Usnika. Družini in bratoma najglobokeje sožalje!

Da ne bom pisala samo žalostnih novic, naj omenim, kako izvrstno smo se imeli na plesu, ki ga je priredilo dramsko društvo Slovenija na velikonočno nedeljo. To je bil dan, ki ne bo zlepa pozabljen. Program je bil tako dobro izvajan, da so morali na aplavdiranje občinstva ponavljati skoraj vse točke. Dekleta so v živi sliki predstavila slovensko-ameriško zastavo. Otroci so nastopili v starodavnih plesih. Bili so tako dobro izučeni kakor bi jih plesali že leta. Dvanajstletni John Spetič je pokazal svoj talent z igranjem starih komadov na harmoniko. Krasnoli so bili tudi prizori v gostilni in pa sekanje pirhov na vasi — fantje in dekleta, može in žene v krašnih slovenskih narodnih nošah. Tudi o petju se je občinstvo pohvalno izrazilo. Vse točke za umetne plesje se spremljala na klavir 16-letna Mary Platnar.

Vsa čast članom dramskega društva Slovenija za njih neumorno delovanje. Miss Mary Platnar je ena najboljših pianistinj. Sedaj je izvršila srednje šolo z odliko (bila je "valedictorian" ali govornica za izpitnike), kar je častno za njo in v ponos staršem. Ona je članica SNPJ kakor tudi vsa Platnarjeva družina.

Slovenska godba je igrala tako lepo, da smo vsi pozabili iti domov in bi najraje kar naprej plesali do belega dne. V imenu dramskega društva Slovenija se zahvalim vsem udeležencem, ki ste nam pomagali do tako lepega uspeha. Kadar prilika nanese, vam poset vrnemo. Tudi mamic Zalarjevi in ostalim iz Thomasa, W. Va., lepa hvala. Veseli nas, da ste bili tako zadovoljni.

Kot članica društva Triglav št. 48 SNPJ naj h koncu povabim vse na naš piknik, ki bo v prijaznem gozdiču na Moharjevi farmi dne 21. junija. Bomo že skrbeli, da bo dovolj zabave.

Antonia Može.

O dogodkih na antracitu

Nanticoke, Pa. — Da se zopet oglasim v Prosveti, me je do tega privedla vest, katero sem čital v tem listu z dne 16. maja na prvi strani. Poročilo je datirano iz Wilkes Barra in pravi, da je bilo 15. maja v bitki med rudarji in državno policijo obstreljenih pet mož, 15 drugih pa lahko poškodovanih.

Resnica je, da je bilo pet možkih obstreljenih in nad 50 ranjenih. Med ranjenimi je bilo tudi 25 državnih kozakov, od katerih je bilo devet odpeljanih v bolnišnico in sicer trije v zelo resnem položaju. To pomeni, da so bili trije kozaki zelo težko ranjeni in tepeni od rudarskih piketov. Ni pa resnica kot Prosveta poroča, da sta dobila dva moža težke poškodbe in najbrž podležeta. Ta je bosa. Tisti, ki so dobili težke poškodbe, so državni kozaki.

Naj omenim, da so se pred dvema tednoma organizirali tukajšnji trgovci z namenom, da pomagajo rudarski stavki do zmage. Takoj na prvi seji je pristopilo 36 različnih trgovcev. Na drugi seji en teden pozneje so izvolili odbor, da gre v Harrisburg do governerja in z njim konferira radi naše stavke. Kaj so dosegli, mi ni znano, ker po povratku in do danes, ko to pišem, še niso imeli svoje seje.

Na 21. maja je v Wilkes Barre prišla iz New Yorka komisija American Civil Liberties unije, na katero se je bil obrnil Thomas Maloney, predsednik nove rudarske unije, da preišče brutalno nastopanje državne policije proti stavkarjem.

Zaslišanje je vodil Arthur Garfield Hays iz New Yorka. Poleg Haysa so bili v komisiji H. Abrams, profesor sociologije na pennsylvanski univerzi; Jesse H. Holmes, profesor religije in filozofije na Swarthmore kolegiju; Roger Baldwin iz New Yorka, direktor ACLU; dr. Paul S. Heath in odvjetnik J. R. McCormick iz Scrantona.

Zaslišanje je trajalo osem ur. Poleg Maloneyja je prišlo pred preiskovalce še 150 oseb, ki so vse imele pritožbe proti državnim kozakom. Nekaj rudar je bil tako hudo pretepen od državne policije, da mu je bila roka dvakrat zlomljena. Nekega stavkarja so ugrabili in odvedli v svoje barake, kjer so ga tako pretepli, da je bil potem pet dni v bolnišnici. Ti divjaki so tako brutalno postopali z mirnim ljudstvom, ki se ni moglo nikamor obrniti po pravice, ker vsa mašina deluje 100% proti članom nove unije.

Naj še nekoliko omenim, kako se preživljamo v tej štirimestni stavki. Prvi mesec nam je šlo še precej povoljno, ker je imel vsakdo še nekaj desetakov v žepu. Drugi mesec nam je že prišla bolj trda presti, ker so dese-

Robert Minor, bivši urednik komunističnega lista, ki je bil ugrabljen v Gallupu, N. M.

taki pošli, naš kredit v trgovinah je bil ustavljen pa že po dveh tednih stavke. Prišli smo stikati za regradom, ki se pa nikakor ni hotel prikazati, ker je bilo še premrzlo. Obrnili smo se na redni odbor in tam vložili prošnjo za podporo. Ali vzelo je tri do štiri tedne, predno smo kaj dobili.

In ko smo dobili reliefne čeke, ki se ravna po velikosti družine in po starosti otrok, smo imeli dovolj pogovorov, kako se bomo preživljali. Samci dobivajo po dva dolarja na teden in dodatno še 50c za obleko. Pri nas je na primer šest oseb v družini in prejmemo \$6.50 na teden.

Za hrano pride \$1.08 na osebo na teden — pa živi kakor hočeš. Zraven dobimo še tri dolarje za obleko in obutev. Od časa do časa nam dajo še kakšen priboljšek; enkrat smo na primer dobili nekoliko krompirja, drugič so nam dali reliefnega mesa, ki je tako apetitno, da bi se niti pai ne stopli zanj. Takšen je relief v okraju Luzerne in tako naše življenje.

Michael Ferlin (447).

Še o pogrebih

Detroit, Mich. — Večkrat čitam v Prosveti dobre nasvete s strani urednika in nekaterih dopisnikov, kako se izogniti izkoriščanju v slučaju smrti. Res ni prijetno govoriti o smrti, ko je človek zdrav in trden, vendar bi se moral vsak zavedati, da bo umrl prej ali slej, reven ali bogat in brez ozira na leta. Zato bi se morale odraslene osebe odločiti in določiti, kaj naj se zgodi z njihimi trupli v slučaju smrti, kar bi prihranilo prekanje in izkoriščanje svojcev. To bi morali storiti, dokler so zdravi in trdni.

Ko poseže smrt v družino in iztrga iz nje ljubljeno osebo, je udarec tako hud, da ve le tisti, katerega je kaj takega doletelo. In nič čudnega ni, ako prizadeti izgube glayo. Ako je pa vse prej določeno, se kaj takega ne zgodi. Pomniti je treba, da vse dragocenosti ne prinesejo nazaj ljubljene osebe in da človek po smrti ne potrebuje ničesar.

Še nekaj besed o pogrebih. Najlepše so pokopani rojaki, ki so zavarovani pri podpornih društvih. Te spremijo na pokopališče in pokopljejo njihovi sotrpini, ki razumejo trnjevo pot. Od pokopnika se poslove v lepih besedah, ki so obenem tudi v tolažbo ostalim.

Cerkveni pogrebi so le biznis, naravnost rečeno škandal. Jaz se samo čudim, ker imajo nekateri tako zastrupljene možgane, da sploh misliti niso sposobni. Napravijo tako, kakor duhovnik reče. Naj navedem slučaj, ki se je zgodil nedavno v Detroitu. Mlada zakonca sta izgubila edinega sina. Pokopala sta ga cerkveno. Sorodniki in prijatelji so poklonili mnogo cvetic. Ko prinesajo pokopnika k odpnemu grobu, pravi duhovnik: "Rože, vse okrog rože, ki nič ne pomagajo. Otrok je bil star 12 let in je gotovo imel kakšen greh. Pomagati mu morejo edino maše in molitve."

Kajne, to je bila lepa tolažba za starše, ko je duhovnik obkledal njihovega sina z grehi, in to samo zato, ker so prijatelji dali za rože namesto za maše. Vskak ve da rože ne morejo obuditi mrtvega, ampak rože so nekaj lepega. V rožah človek vidi prijateljstvo in simpatije, maše pa koristijo samo duhovniku, da lahko še nadalje zastruplja možgane, da ljudstvo ne izpregleda. In dokler ljudstvo ne izpregleda, toliko časa se bo vršilo izkoriščanje.

Apeliram, da vsak, ko je še zdrav, določi, kako želi biti pokopan. Če se to zgodi, pa bo preprečenega precej izkoriščanja in tudi izpreobračanje pred smrtjo bo odpadlo.

Mary Bernik, 121.

Sekta proti medicini

V Norimberku, mestu hitlerjevskih zborov se vršijo obsežne priprave za "zbor nemške ljudskega zdravstvenega gibanja." To pravi stavlja nekakšen oficialec začetek velike hrupne kampanje proti moderni medicini. Voboritelji v zdravstvenem področju, po katerih je nemška znanost zaslovela po vsem svetu "ljudskega gibanja", "Zidje" ali "hlapi Zidje" in to je nekaj, kar v sodobni Nemčiji ne "lja". Njih vpliv je treba po mnenju teh radikalno zabreti, odpraviti in nadomestiti "nemškimi mišljenjem in čutenjem."

V praksi je stvar takšna, da čitaš v seznamu medicincev, ki jih hoče to gibanje vrči iz stola znanosti, imena kakor Rudolf Virchow, ki je bil, kakor znano ustanovitelj nove higijene, Robert Koch, odkritelj bacila tuberkuloze in kolere, Behring in Ehrlich, ki sta ustanovila moderno zdravljenje s serumi, Wassermann in Meisser, ki sta z Ehrlichom napravila očilne korake za lečenje sifilisa itd. itd. Na stu teh mož hoče nemško ljudsko zdravstvo porabljati zoper vse boleznij zdravljenje in zelmi, homeopatijo in hipnozo, a ne maza to, ker bi bilo v teh tako zvanih "naravnih metodah zdravljenja" v resnici nekaj dobre temveč zato, ker mislijo voditelji gibanja, da ustanovitelji naravnih metod sami najčistejši Nemci, n. pr. dr. Mesmer, Kneipp, Hahnemann in drugi. Skratka, iztrebiti je treba "Zidovduh" v medicini kakor v vseh drugih področjih.

V naših časih so vse zablode mogoče in ta, ki gleda na zadeve zdravja in zdravljenja političnega in "rasnega" vidika spada povz v okvir našega časa. Tudi bi ne bilo nič čudnega, če bi imelo gibanje za seboj v resnici milijonov pripadnikov, kakor trdijo njegovi voditelji. Množice so bile pač v vseh časih navšene za mistiko, mistifikacije in sektarstvo, srednjem veku so se navduševale za gibljivečarjev in skakačev, v novem veku jih ute pridobiti pač tudi kakšna demagogija, z laškimi medicinarji. Toda značilno je, da nova nemška medicinska sekta podpora oficijelnem norimberškem kongresu vodja značilne državne organizacije v Nemčiji dr. W. ner. To se pravi, da hočejo odločilni krogi vsobodno znanost in ne samo množice pri na pot sektaštva in jalovega politiziranja. Kšen uspeh bo to imelo na nemško znanost, se je nekoč ponašala, da prvaci vsej znanosti na svetu, si lahko mislimo.

Skrivnosti vesoljstva

Svetloba je ena sama vrsta žarenja, s katerim se izraža snov. Druga vrsta bi bili Rozenovi žarki, ultravioletni žarki in brezvalovi, ki jih oko ne vidi.

Iz žarenja spoznavamo vse, vesoljnost in njeno stran vesoljstva. Astronomi so z mnogim žarenja uganili mnoge skrivnosti vesolja.

V notranjost zemlje nismo še nikoli tak doko boko prodli kakor v notranjost zvezd. Najvišja temperatura na zemlji je okrog 3000° C, pinja, toda površina sonca ima temperaturo 6000° C. Komur bi se to videlo malo, naj pa vli, da je to temperatura vsega sončnega vršja, v notranjosti sonca in drugih zvezd vladaja temperatura 40 milijonov stopinj ali več. Pri takšni nepojmljivi toploti se morajo snov razčleniti in spremeniti v žarenje.

Marsikatero zvezdo so tako velike, da si hove velikosti ne moremo niti predstaviti. Je n. pr. zvezda, ki bi zavzela vso razsežnost ravnine, v kateri se vrtil zemlja okoli svoje Nebesna fizika je kaj zanimiva stvar in je veka vedno zanimala, ker so razmere v vesolju tako izredne. A vendar sledijo tudi pravi istim zakonom kakor naše premične, saj stojte iz istih atomov. V bistvu se v zvezdi družijo isti protoni in isti elektroni kakor na zemlji. Vse, kar vidimo, je ista snov, ki sestoji iz pozitivnih in negativnih električnih nabojev. Prav za prav je vsa lepota, smiselnost, trdnost raznolikost in zamotanost sveta sestavljena zelo preprostih sredstev.

Toda izven materialnega sveta je nekaj, kar še nismo tako doumeli. To je svet življenja in duha.

Kje se porajata življenje in duh, tega ne pove nobena fizika. Znani angleški učitelj prof. Oliver Lodge, misli, da ni materialna redivo duše, temveč eter svetovnega prostora. Ko življenje izginja, ostavlja snov eter. Zdi se, da je življenje v fizičnem prostoru velika in redka izjema. Se danes ne vemo, ali ga je kaj na drugih nebesnih telesih izven našega sveta. Mogoče je, toda dokaza za to nimamo. Življenje zahteva pač prav izjemnih občin v materialnem svetu.

Vrednost devišta

Neka mladoletna Parizanka se je zaljubila v mladega moža in ko je šlo razmerje za nič ni bila izgubila samo zarocena. Njen oče zahteval odškodnino. Še preden je prišla razprava, je stari mož umrl, dekle pa je bila druga častilca in se je z njim omožila. Druga častilca zadeve same na sebi ni mogla izgubljena zadeve same na sebi ni mogla mnogo pomislekov, a vendar je nadaljevala bo proti prvemu zarocencu in zahteval odškodnino. Prvi zarocenc je bil frankov odškodnine. Prvi zarocenc je bil od se bo gladko izmazal, saj je dekle vedno navzlic vsemu dobilo moča. Toda sodnik reko, da je škodo vendarle storil in da je frankov na pretirana cena za devišta. Prvi jih bo morali plačati.

Dve uslužbenki, ki sta bili odpušteni zaradi unijskih aktivnosti, piketirata uredništvo revije "American Mercury."

Maksim Gorki:

MATI

SOCIALEN ROMAN

— Naš tatek pravi, da je vse to zavoljo slabe letine! Že drugo leto ne rodi pri nas zemlja, vsi ljudje so utrujeni... zato so kmetje tako razjarjeni!... Kriče in se prepeajo po shodih... Te dni, ko so Vasjukovu zaradi davčnih zastankov prodajali, kako je tresnil župana po obrazu! Tu imaš davke, je dejal...

Za vratmi so se oglasili težki koraki. Opiraje se z rokami ob mizo je mati vstala na noge...

Modrooki mužik je vstopil, in ne da bi snel kučmo, vprašal:

— Kje je kovčeg?

Lagodno ga je vzdignil, potresel in dejal:

— Prazen!... Malka, spremi tujko v mojo kočo.

Odiel je, ne dabi se ozrl.

— Ali prenočite tu? — je vprašala dekle.

— Da! Zaradi špic sem prišla... špice kupujem...

— Pri nas jih ne pleto. V Tinkovem jih pleto, v Darjini... a pri nas ne! — je dejala dekle.

— Tja pojdem jutri...

Plačavši čaj ji je stisnila tri kopejke in jo zelo razradostila. Stopajoče z bosimi nogami po vlažni zemlji, je dejala dekle na cesti:

— Ali naj stečem v Darjino in naročim babam, da prinese špice sem? One pridejo, pa vam ni treba tja... Dvanajst vrst je...

— Ni treba, dragica moja! — Hladni zrak je osvežil mater in v njeni duši se je polagoma rodil nejasen sklep. Da bi ga pospešila, se je vztrajno vpraševala:

— Kaj sedaj?... Ali naj čisto odkrito in iskreno?...

Temno je bilo, vlažno in hladno. Medlo so se svetila okna koč z rdečkastim, nepremičnim svetlom. V tišini je dremotno tulila živina in so se razlegali kratki kriki. Temna, potrta zamišljenost je zagrinjala selo...

— Sem! — je dejala dekletce. — Slabo prenočite ste si izbrali... Siromašen kmet...

Otpala je duri, jih odprla in veselo zaklicala v kočo:

— Teta Tatjana! Popotnica je tu...

Pa je odhitela. Iz teme je prihitel njen glas:

— Zbogom!...

XVII.

Mati se je ustavila na pragu in zatisniviši oči z dlanjo se je ozirala naokolo. Koča je bila majhna in tesna, a čista — to je takoj sililo v oči. Izza peči je pogledala mlada ženska; molče se je sklonila. V kotu na mizi je gorela svetilka.

Gospodar je sedel za mizo, potrkal s prsti po robu in strmel mater in obraz.

— Le bližje! — je dejal. — Tatjana, stopi, pa pokliči Petra... Ampak brž!

Zena je brzo odšla, ne da bi se ozrla na tujko. Mati je sedla na klop gospodarju nasproti in se ozirala naokolo — njene kovčega ni bilo nikjer. Mučna tišina je napolnjevala kočo, le plamen v svetilki je prasketal. Čemerno obličje kmeta se je majalo v materinih očeh in zbujalo v njej mrko čuvstvo.

— No, povejte kaj!... Le hitro...

— A kje je moj kovčeg? — je nenadoma vprašala mati glasno.

Kmet je skomizgnil s pleči in zamišljeno odgovoril:

— Ne izgubi se, ne...

Glas mu je upadel in je mrko nadaljeval:

— Prej v navzočnosti dekleta sem nalašč dejal, da je prazen... o ne, ni prazen! Nekaj težeke je v njem!

— No? — je vprašala mati. — Kaj pa?

Vatal je stopil k njej, se pripognil in tiho vprašal:

— Ali poznate tega človeka?

Mati je zatrepetala, a trdo odgovorila:

— Poznam!

Ta kratka besedica jo je razsvetlila odznotraj in ji je vse razjasnila odzunaj. Olehčano je vzdihnila in sedla trše na klop...

Mužik se je široko nasmešnil.

Prikukaval sem... ko ste mu dajali znamenje, a on vam... Vprašal sem ga na uho — znanka stoji na stopnicah, kaj?

— In kaj je dejal on? — je hitro vprašala mati.

— On? Dejal je: mnogo nas je... da! Mnogo, je dejal...

Vprašujoče je pogledal tujki v oči, se spet zasmejal in nadaljeval:

— Človek velike sile!... Smel... vse pove naravnost... Bijejo ga... in vse mogoče... a on ostane pri svojem.

Negotov in nemočan glas, njegov neizrazovit obraz in svetle, odkrite oči so pomirile mater. Nemir in bridkost je boljbolj izpodrivalo jedko, bodoče sočutje z Ribinom. S slučajno in bridko zlobo je vzkljnila potihno:

— Razbojniki... praznoverci!

Zahtela je.

Kmet je odšel od nje in mrko pokimal z glavjo.

— Torej sem le uganil, da so v kovčegu časopisi... kaj?

— Da! — je preprosto odgovorila mati otrajraje si solze. — Njemu sem jih prinesla.

Kmet je namrščil obrvi, z roko si je podprl brado, ozrl se v stran in molčal.

— Tudi do nas je dospelo časopisje... in razne knjige... Vse to je potrebno... vse to je tako resnično! Sam le slabo berem, a prijatelj imam, ki zna bolje... Moja žena mi tudi čita...

Kmet je obstal, pomislil, potem pa vprašal:

— Kaj napravite sedaj s tem... kovčegom?

Mati ga je pogledala in dejala izzivajoče:

— Vam ga pustim.

Nič se ni začudil, nič ni ugovarjal, le ponovil je:

— Kam...

Prikimal je z glavjo, razčesal si brado s prsti in sedel.

Z neiprosno, uporno vztrajnostjo ji je spomin porival pred oči prizor Ribinovihi muk, njegova podoba je gasila vse misli v njeni glavi, bol in užaljenost sta dušila vsa druga čuvstva, ni se ji dalo misliti na kovčeg in na drugo. Iz oči so ji lile solze, obraz bil mrk in glas se ji ni tresel, ko je govorila gospodarju:

— Človeka odirajo, davijo in ga pohodijo... ti prokleti!

— Sila! — je tiho odgovoril kmet.

— A odkod jo jemlje? — je vzkljnila mati togotno.

— Nam jo jemlje, vse je ljudstvu, vse je nam odvzeto!

Dražil jo je kmet s svojim svetlim, a nerazumljivim obličjem.

— Da-a! — je zamišljeno zategnil.

Pozorno je poslušal, sklonil glavjo k durim in dejal potihno:

— So že tu...

— Kdo?

— Naši ljudje...

Vstopila je njegova žena, za njo je vstopil kmet s pegavim obrazom. Kučmo je zagnal v kot, hitro stopil h gospodarju in ga vprašal:

— Kako je kaj?

— Ta je prikimal.

— Štefan! — je dejala ženska pri peči. — Nemara bi tujka kaj jedla?

(Dalje prihodnj.)

lavcev, pa noben drugi ni hotel vzeti prostora v najem. Ker ni hotel nihče vzeti prostora v najem, so uradniki dobili v mestu šest delavcev, ki so prišli v rudnik in začeli delati pod pogoji, ki jih je stavila družba.

Pri najemanju prostorov v rudniku je moral delavec podpisati listino, nekako pogodbo, v kateri družba ni delavcu drugega jamčila kakor hrano, ki jo bo dobival neglede na zaslužek. Ostali smo zahtevali, da nam družba jamči pet dolarjev zaslužka na dan in vzeli bomo prostore v najem. V slučaju, da ne bi prišli do rude, bi morali garati morda za dolar ali manj na dan.

Delavci, ki so prišli iz mesta in vzeli prostore v najem, so delali nekoč sedem mesecev in zaslužili okoli dva dolarja na dan. Končno so zadeli bogato žilo in tako so se okoristili in naplačali za izgubljene dneve. Tisti, ki so imeli prostore v najemu, so prejeli plačo le enkrat na mesec, zato niso vedeli tedne, koliko so zaslužili. Razume se, da delavec, ki ne ve, koliko bo zaslužil, nima prave volje do dela.

Nekega dne mi je delovodja ukazal, naj splezam po dvesto čevljev dolgi lestvi v neki prostor, kjer je bilo par sto ton rude in naj jo izpeljem in stresem v drugi stresilnik. Še nisem bil začel z delom, ko prideta za me noj poslovodja in računovodja, malo sta pregledala in se pogovarjala, nato mi je pa delovodja rekel, da ni treba narediti dela kakor mi je naročil. Naslednji dan sem šel v rudnik ko običajno in opravil isto delo kakor prejšnji dan. Imel sem dosti časa in naenkrat mi šine v glavjo, da bi šel pogledat v drugi oddelek, kjer je bila velika množica bleščeče rude v stresilniku. Prišel sem do stresilnika in se ozrem po žlebu, toda ruda ni bilo več v njem. Zelo sem se začudil, ker jo je bilo dan prej na tone. Ruda je izginila in družba je bila ogoljufana za lepe dolarčke. Denar je šel v žepu tistih, ki so imeli prostore v najemu in bossov. Tudi računovodja in ravnatelj sta imela prste vmes in stá delila denar za prodano rudo, ki so si jo po raketirsko osvojili, z drugimi.

O tisti rudi, ki bi jo bila družba lahko prodala, ni niti malo vedela, ker je šlo vse po sreči. Ves načrt je delovodja sestavil takrat, ko je dal prostore v najem. Družba je bila sicer ogoljufana, toda zato ni propadla, le profit je bil manjši.

Po štirih mesecih, ko sem prišel nazaj v hribe ter dobil službo v srebrnem rudniku, sem puštil delo in se namenil v druge kraje. Imel sem precej denarja v čekih in par sto v gotovini. Vedel sem, da je malo prilik, da bi na hitro zaslužil toliko denarja, toda zdelo se mi je, da v srebrnem rudniku ne bo dolgo tako dobro. Zopet sem stal pred negotovostjo in prav nič mi ni bilo znano, kako bom naletel v bodoče; odpotoval sem dalje na slepo srečo.

Zapustil sem strme hribe in vlak me je odpeljal v Salt Lake City in od tam v Marceline, Mo. V tem malem farmarskem mestecu se mi je zelo dopadlo in vedno me je nazaj vleкло. Bil sem vesel, da sem se vrnil v kraj, iz katerega sem se bil podal na zapad v januarju z namenom, da bom postal butlegar in v kratkem času obogatel. Z butlegarijo nisem imel sreče in zato sem moral iti za delom v srebrni rudnik, kjer sem precej dobro služil. Pri stari ženi sem zopet dobil hrano in stanovanje. V naslednji sem mislil ostati par mesecev in šele potem iti kam za delom. Ko se nekoliko odpočijem, bom že kaj iztuhtal, sem mislil sam pri sebi. Čeprav sem imel precej denarja prihranjenega, sem se zavedal, da dolgo ne bom smel postaviti in lenariti, kajti denar hitro izkopi, zlasti ako ima človek okoli sebe več prijateljev, ki so pripravljeni pomagati zapravljati prihranjeni denar.

(Dalje prihodnj.)

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojcem v domovino.

Od leve na desno: Roosevelt, admiral R. E. Byrd in njegova mati. Byrd se je nedavno vrnil z južnega tečaja v Ameriko in je bil deležen sijajnega sprejema v Washingtonu.

HUMOR

Pogovor

On in ona, že dolgo vrsto let poročena, običajna cvetlično razstavov. Pred lepo rožno gredu postane ona poetična in vzkljine:

— Ali sem še vedno roža tvoje ga življenja, kakor sem bila nekda?

On: — Roža? To ravno ne, pač pa osat!

Ona: — Sicer pa je vseeno, glavno je, da se je dobil osel, ki ga je požrl.

— Moja žena me bo spravila na nič s svojimi rokavicami. Vsak dan si kupi druge.

— Moja žena pa sploh ne nosi rokavic.

— Kako je to?

— Nič čudnega. Kupil sem ji briljantni prstan.

— Gospa, sporočiti vam imam pozdrav od nekoga.

— Res?

— Res, ampak morate pogoditi, od koga.

— Od kapetana Vilfana?

— Ne!

— Od poročnika Hrasta?

— Ne!

— Od doktorja Kosa?

— Ne!

— Od tajnika Zorjana?

— Ne!

— Od tistega — no...

— Ne, ne! Že vidim, da ne pogodite — vam rajši kar povem: od vašega moža.

Green mlajši (iz Škotske) odhaja na potovanje.

Green starejši ga spremlja na postajo in mu pravi: — Ko prideš v London, mi takoj piši pismo!

— Pišem naj? Mlademu Škottu se vidno podaljša obraz. — In poštnina? In pisemski papir?

— No, pa pošlji vsaj dopisnico. Ta stane pol manj.

Mladi premišlja. — Svinčnika nimam. Ali naj ga kupim?

— Ni treba, odvrne stari Škot. — Ker tu napišiva dopisnico. Jaz ga imam.

Vzame dopisnico in napiše najo naslov. — Vri jo v nabiralnik, in če jo prejmem, bom vedel, da je vse v redu.

Vzame znakmo in jo hoče nalepiti.

Tedaj pa ga mladi zgrabi za roko. — Kaj pa misliš? Dopisnico bom vrgel brez znamke v nabiralnik, ti pa je nikar ne sprejmi!

Zenin

— To je res lepo od vas, Mina, da boste še po poroki ostali pri nas v službi. In kdo je srečni zenin?

— Vaš sin, gospa!

— ("Dagens Nyheter")

Igralka: — Ali imam v vlogi, ki ste mi jo izbrali, kaj upanja, da bom občinstvu ugajala?

Pisatelj: — Mislim da! Če v prvem dejanju umrete!

Podedovanje

— Tole je moja hčerka, — kaže ponosno pevec N. fotografijo svoje Majde. — In tole je moj sinček. Osem let mu je šele, pa je že zelo brithen. Če ga vprašate: 'Kaj bo postal, ko bo odrasel?' vam bo vselej odgovoril: 'Vse kar hočete, oče, samo pevec ne!'

— Čisto kakor oče! — zamomlja pevec kapelnik.

Poštene ženske

Pri neki škandalozni sodni obravnavi je bilo med poslušalci tudi veliko odličnih dam, željnih, da slišijo pikantne podrobnosti.

Preden se je pričela obravnavati, je predsednik hotel odpraviti žensko občinstvo. Rekel je, da bodo ušesa poštenih žen izpostavljena zelo neprijetnim rečem.

Ko nobena ni hotela oditi s svojega prostora, se je predsednik odločil, da bo govoril jasneje:

— Ker podrobnosti te afere

ne smejo slišati dame, ki količkaj cenijo svoj ugled, prosim vse poštene žene, da zapuste sodno dvorano.

In ker se tudi zdaj ni zmenila nobena, je žakical predsednik:

— Ker so vse poštene žene odšle, vrzite ostale iz dvorane!

Nevarnost okužbe

Babica: — Nikar ne hodi preblizu zvočnika, Slavko! Boš mahod dobil! Ali nisi malo prešlihal, kako je napovedoval kihniti?

Vabilo na

Sezonsko otvoritev piknikov

30. maja na dobroznanem Keglovem vrtu v Willow Springsu

Prosta zabava za vse - - Izvrstna godba

Vabita - Mr. and Mrs. KEGL

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 16. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta in pošteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člana ali nečlana \$6.00 za eno leto naročnino. Ker pa člani še plačajo pri anementu \$1.20 za tednik, se jim to šteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag za član S. N. P. J. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Cena listu Prosveta je:

Za Zdrpl. države in Kanado \$6.00	Za Clairo in Chicago je.....\$1.20
1 tednik in..... 4.80	1 tednik in..... 4.80
2 tednika in..... 3.60	2 tednika in..... 3.60
3 tednike in..... 2.40	3 tednike in..... 2.40
4 tednike in..... 1.20	4 tednike in..... 1.20
5 tednikov in..... nič	5 tednikov in..... 1.20
Za Evropo je.....\$9.00	

Izpolnite spodnji kupon, prilžite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član S.N.P.J. ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bo moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dolžno vsoto listu Prosveta. Ako tega ne store, tedaj mora upravništvo določiti datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošljim naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

1) Ime.....Čl. društva št.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2).....Čl. društva št.....

3).....Čl. društva št.....

4).....Čl. društva št.....

5).....Čl. društva št.....

Mesto.....Država.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. BA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne.—Cene zmerne, unijsko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE

Telefon Rockwell 4964

CHICAGO, ILL.

Tam se dobe na željo tudi vsa utmerna pojasnila

Izkušnje slovenskega priseljenca

Piše Frank Kroll

(Nadaljevanje.)

Pri nočnem oziroma kontraktne delu so plačali več, seveda se je moralo pa tudi bolj trdo delati. V omenjenem rudniku se je dalo zaslužiti pri kontraktne delu deset do petnajst dolarjem na osem ur. Pri kontraktne delu tudi ni bilo nobene razlike med delavci, ker pomagale je prejel polovično plačilo, kar sta dva zaslužila.

Pri omenjenem delu sva delala z Linčanom mesec dni. Nato nama je pa delovodja povedal, da sva gotova s tem in da bova dobila kontraktno delo. Prvi dan sva zaslužila šestnajst dolarjev vsak. Pri tistem delu so več plačali, ker je bilo treba po lestvici hoditi okoli tristo čevljev visoko in nagajala je tudi voda, da sva morala nositi dežne plašče. Plezanje po lestvi je bilo naporno, ker sva se plazila kakor mačka in dostikrat v temi, kajti voda je lila na naju in nama ugasnila svetilke. S tovarišem sva podpisala pogodbo, da bova to delo opravljala pet mesecev. Družba se je zavzela, da ne bo reducirala plač, če niti naju odslovila, čeprav bi zaslužila petdeset dolarjev na

dan. Ako bi se izneverila pogodbi, bi lahko na sodnji nastopila proti nji.

Nekatero pogodbe so takb napravljene, da se delavec obvezuje, da bo toliko in toliko časa delal, prejemal plačo po dogovoru in se ravnal kakor določa pogodba. Družba si ob vsakem delavcu plače kot jamčino, da bo delavec delal kakor je v pogodbi rečeno. Ako del